

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: . . . . .
Vidéken: . . . . .
 Egy hóra . . . . . 1 kor. Egy hóra . . . . . 1 kor. 50 fill.
 Negyedévre . . . . . 3 . . . . . Negyedévre 4 . . . . . 50 .

Felelős szerkesztő:
IIJ. MÓRICZ PÁL.
 Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
 Placc-utca 47. és 49. szám.

Debreczeni színház.

Ugy tudom, hogy a városi nagy-kölcson t a vízvezeték, csatornázás és még vagy husz különféle szükséges beruházás, teljesen felemészti. Arról hogy új színházat építsünk, szó sem volt. De nincs is szükség. Debreczen színháza még ma is egyike a legszebbeknek.

Nyílt téren, kert közepén, impozáns épület a maga egyszerűségében. Boltok nincsenek alatta mint Aradon, nincs elsüllyedve, mint a bécsi operaház.

Szinpadja ma is egyike a legnagyobbaknak, csak a nézőtere van elhibázva. A páholyoknak olyan előnyt adtak, hogy udvari színházakban sincs párja. Minden páholyban van olyan előszobája, mint maga a páholy, magassága és mélysége pedig olyan, hogy bátran két sor páholyt lehetett volna az első emeleti helyére beilleszteni. Láthatjuk, hogy azon páholy tulajdonosok, a kik nem gondoskodtak emelvényről, meg párnákról, nyasig ülnek a mély páholyokban, a másod emeleti pedig oly magas, hogy nagyon kevesen bérelnek.

Egy színvonalon van a másod-

emeleti zárt székekkel, melyek első és második sora határozottan jobb a másodemeleti akármelyik páholyból.

Tekintettel arra, hogy a színházba járó közönség városunkban igen megsaporodott, tekintettel arra, hogy több páholyra van szükség, a nézőteret meg kell nagyobbítani.

Szerény véleményem szerint ez keresztül vihető, még pedig következőképpen:

Lökjük ki az egész páholy előszobákat s ez által vigyük hátrább a nézőteret. — Hadd szokjanak a páholyokat bérlők (a kik úgy is olcsón élvezik jogaikat) ahoz, hogy felöltöket ruhafárba tegyék. — Alacsonyítsuk meg a páholyokat. Legyen földszinti, (de az sem olyan magas mint most) első emeleti és másod emeleti páholy, — csak hogy az utóbbi plafondja alig legyen feljebb, mint most az első emeleti páholyok teteje. A jelenlegi másodemeleti páholyok helyén legyen támlásszék, vagy zártszék, de csak két sor. Ezek háta megett pedig állóhely létesíttessék, mivel a jelenlegi, ugynevelt diák állóhelyből páholyokat kell készíteni, így talán véget lehet vetni azon tulhajtott lármának és tapsolásnak, a mi ezen helyről egy

egy felkarolt divának a vasfüggöny kis ajtaja elé való hurczolásából áll, holott ki van mondva, hogy tűzrendészeti szempontból ennek megtörténni nem szabad.

A karzatra határozottan ülőhelyek létesítendők és csak annyi hely adható ki, a hány ülőhely van. Ugy látszik, még senki sem gondolt egy bekövetkező katasztrófára. Mikor 4—500 ember, leány- gyermek egy-egy vasárnapi előadás alkalmával csak úgy hullámszik odafenn a kakas ülön, mikor az az egy pár vasléc a mi a karzatot tartja, csak úgy hajlik a sok fáradt, nehéz, belecsimpaszkodó kéz alatt. És ha egyszer beüt a katasztrófa, ki lesz felelős? Aztán az a láрма, zshivaj, káromkodás stb. semmikép sem mutatja, hogy egy művelt városnak Thalia templomában vagyunk. Ez mind elkerülhető lenne, ha a karzat ülőhelyekkel láttatnék el.

Megjegyzem, hogy ha ezen átalakítások létrejönnek, akkor az egész corridort, nézőteret, szinpadot öltöző szobákat légfűtéssel kell ellátni, de jó légfűtéssel, ha ugyan tudnak ilyet nálunk produkálni.

Ilyen esetben, ilyen nézőter megnagyobbítására aztán áldozhat a

A híres tánczosné.

Irta: **Henri Lavedan.**

Egy vasárnap az Esplanade de Invalides sétányán jártam, élvezve az ébredő tavasz langyos melegét. Az elhagyott helyen alig volt ember. Az egyik fordulónál egy urat pillantottam meg, aki meggörnyedve lassu léptekkel haladt előttem, mint a lábadozó beteg, aki a napfényben keres üdülést. A sétáló ur, nyilván azt hívén, hogy valaki követi, hirtelen megfordult és szembe nézett velem.

Mind a ketten meglepetten kiáltottunk fel s néhány percig némán a kezeinket szorongattuk. Aztán egymás karjaiba döntünk, mint két testvér, akik hosszú idő után találkoznak. Gyermekkori barátom volt ez, legbensőbb barátom, a jó Paul Jurieux, az iskolától való elszakadásom óta most láttam viszont — harmincznyolcz éves korában.

A viszontlátás annyira megindított, hogy egy ideig szavakat sem találtunk, mint ahogy ez rendszeren történik, ha az embernek ezer a mondánivalója.

— Hogy töltötted el az éveket azóta?

— kérdeztem végre. — Mit műveltél és mit értél el?

Jurieux vállat vont!

— Megöregedtem. Ez az egész.

Észre vettem azonban, hogy a tekintete réveteg és zavart, valami mély bánat tükröződött a szeméből.

— Hát most hol élsz? hogy alakult a sorsod? — kérdeztem újra. — Megnősiültél?

Jurieux leichatlatlan meglepetéssel nézett reám:

— Gunyolódol velem?

— Szó sincs róla, — feleltem csodálkozva; — Miért gunyolódnék?

— Mert lehetetlen, hogy ne tudnád az életem fordulatát, hiszen egész Páris beszél rólam: valóságos szenzáció támadt körülöttem. Ne játszd a tudatlant, barátom, éppen te, akit szerettem s akit egyetlen őszinte barátomnak hittem . . .

Szemrehányása még nagyobb zavarba ejtett.

— Hogyan, te nem tudod, hogy belőlem „elveszett ember“ lett? — mondta szinte kiáltva Jurieux. — Nem tudod, hogy egy

cocotte hálójába kerültem, még pedig egy cocotte hálójába, akivel elvonultam a Bretagne egy elrejtett zugába, ahol nem ismer senki . . . Így mesélik az esetemet Páris minden szalonjában, természetesen nagy megbotráncozással és még nagyobb csodálkozással. Annak a cocottenak a nevét is ismeri mindenki: Rose d'Avril, az éjjeli mulatóhelyek egykor híres csillaga . . .

Ez a hír, de még inkább talán a barátom remegő hangja, mélyen megindított.

— Hogyan? igaz volna mindaz, amit nekem mesélsz? — kérdeztem.

— Szintiszta igazság.

Kérdésekkel ostromoltam s ő erre elmondta, hogy imádattal veszi körül azt a nőt, noha már régen elmondta az idő a szépségét s egykor aranyfürtei ma hófehérek.

— De egyszer mégis csak szakítanod kell vele; ma vagy holnap . . . hagyd el inkább most, amikor még te fiatal vagy s feledheted ezt az esztelen szenvedélyt.

— Soha . . . sohasem hagyom el! — felelte határozottan Jurieux.

— Hát szereted?

— Ó . . . jobban az életemnél.

Bérma ajándékok

arany-, ezüst-, óra- és ékszerekben kizárólag Halász Nándornál szereshetők be. Piac-utca 24. szám. Fehérló szálló épület.

város, de mindjárt új színházat építeni, mikor még a régi is jó, ahhoz nem vagyunk elég gazdagok.

Ilyen színházat Debreczenben, ahol a jó társulatokat mindig pártolja a műértő közönség, talán nem is nagyon kellene a városnak szubvencionálni, akadna elég vállalkozó, sőt ilyen színházat az állam mindenesetre szubvencionálna, kivált ha opera előadások is felvételnek a műsorba.

Ilyen átalakítás szerintem a jövő nyári szünet alatt keresztül vihető. Magától értetődik, hogy az egész nézőtér a tél folyamán az iparosok által elkészítendő és a jelenlegi nézőtér el-távolítása oda beállítandó.

Hogy ilyen merész munka nálunk lehetséges-e nem tudom, de saját szememmel láttam, hogy midőn Jacobs H. H., akinek tíz év előtt már 18 színháza volt Amerikában (most már több is lehet) észrevette, hogy Chicago északi oldalán, ahol több mint fél millió ember lakott, nincs színház, hanem mind a belvárosban csoportosultak, megvett a Clark Ádám utcán egy négy emeletes házat, a belsejét lebontatta, csak a négy fala maradt meg. Akkor rábocsátotta a munkások százait és egy hó alatt kész volt a „Clark Street Theatre”. Különböztetve azt hiszem a budapesti „Királyszínház” is így épült.

A kinek jobb eszméje van, álljon elő, de ideje már, hogy tegyünk is valamit. A sok ülés, tervezés

nem ér semmit. Azt szeretném én már látni, hogy építik a kanálisokat, mert míg az nincs, vízvezeték sem lehet. A mi büszkeségünk, a Skaliczky terve szerint épült szép színház pedig csak hadd maradjon ott, ahol van.

Komlóssy Miklós.

Erdélyi magyarság veszedelme.

(A székely szövetség közgyűlése előtt.)

Nincs egyesület a keleti hazarészben, melynek nagyobb jelentősége volna, mint a Székely szövetségnek.

Alapítása, fennállása országos érdek, mert missziója a székelységnek, Erdélyi magyarsága zömének megmentésére, erősítésére, egyben Magyarország szolgálatába adására terjed ki, anélkül, hogy bárkinek is ártani akarna, hogy az érzelemben és odaadásban becsülendő más hazafiak érdekét sértene.

Epen a 12 ik órában kelt életre a szövetség, amikor már ellenséges áradat veszedelméből kell kiragadni ezt a sziumagyar töredéket. És ha nem is nagy eszközökkel, de mindenesetre érdekes és értékes tényező, a társadalom sorompóba hívásával akar diadalmaskodni a veszedelem fölött. Abból indult ki ugyanis, hogy a népnek vezetőket, támogatókat szerezzen, akik minden ügyében, amin saját ereje megtörik, jóindulattal utmutatást és segítséget nyújtsanak. (Nem alamizsnát, hanem segítséget, akkor és ott, amikor és ahol szükségét érzi.)

Hogy mennyire sikerül? A jövő mutatja meg. Szeretnék hinni, hogy óhajtott mértékben. Mert ha nem is teszünk összehasonlíthatókat a nemzetiségi agitációt követő terfoglalások és a magyarság térvesztéséhez közt, önként élénkbe áll az erdélyi magyarság támogatásának szüksége a számbeli apadásban, a kivándorlás fokozódásában, a gaz-

dasági ágak számának és jövedelmének fogyásában.

És — csodálatos — bár számos kulturális és közgazdasági társaság alakult itt évről évre, nem bizonyult sem az egyik, sem a másik alkalmasnak, főleg elég gyorsnak és erősnek arra, hogy elevenére tapintsanak a márban levő magyar kérdésnek s oda üssön, ha kell, hol a mulasztás felelőssége számon kérhető. Csak pár évvel előbb sem látták látót az erdőt, környezetükben a veszedelmet, jóllehet, a statisztika lépten-nyomon rámutatott a számbeli fogyásban az erdélyi magyarság veszedelmére, kifejezően hirdetőn, ha így tart „Erdély elvész Magyarországra számára.”

Nem vetünk történelmi visszapillantást hol és mikor kezdődött a baj. A székely kongresszus óriási halmazát állapította meg és mutatott az orvosias eszközökre. Azt is érintetlenül hagyjuk ezuttal, hogy a politikai élet zűlése miatt eddig minden jobb törekvés meghiusult a munkára hivatott tényezők széthuzásán. De azt igenis szöveljük és hirdetjük erős meggyőződéssel, hogy a szövetség ideje elérkezett. A székely szövetségben talán egyesülnie kell minden becsületos társadalmi szervezetnek. — Egyesülni és munkát vállalni, hogy egy talp-alattnyi tér se maradjon örízetlenül.

Sokan nem tudják még, vagy nem akarják megérteni, hogy miként férhet össze oly sokféle, külön intenciókkal alakult szervezet s mit tehet — ha ugyan összefér — egymás mellett a magyar kérdésben? Pedig a dolog nagyon egyszerű. A kulturális egyesületek a művelődés terén feltornyosult akadályok elhárításához. A közgazdaságiak az egész vonalon megbénult termelés és fogalmazás nehézségeinek leküzdéséhez vehetik latba erejüket — egymásért. Szerepe van itt mindenkinek. Egyeseknek és kapcsolt szervezeteknek. S ha évenként egyszer összejövön, mindenki piacra viszi a maga nyomorúságát, gondolkodik maga és tanácsot kér másoktól is az eljárás megkönnyítéséhez, a Székely Szövetségben erdélyi hazarészünk legjelentékenyebb szervezete kel életre a közérő által.

Messze vezetne a kérdés részletezése. Elvégezzék azt maga a szövetség. Csupán annyit említenék meg alapszabályából, hogy célja:

„A már alapszabály szerint működő és az ezután alakítandó Székely Társaságok, valamint más hazai, különösen székelyföldi hasonló irányú közművelődési és közgazdasági testületek szövetségének a székely (magyar) közművelődési és közgazdasági ügyek javára való egységes irányítása, biztosítása és állandósítása — társadalmi uton.

A többit hagyjuk. Száz meg száz példával igazolhatnók, miként nyer erőt és tért sok más hasonló szervezet. A magyarság közönyét ostromoljuk meg, ha a közfigyelmet a székely szövetség ideje (augusztus 22-ki sepsiszentgyörgyi közgyűlésére felhívjuk. Szeretnők ott látni az ország magyarságát, hogy lássuk: tud-e határozni sorsa fölött?

— De hogyan lehetséges ekkora szerelem? — kiáltottam fel bámulattal. — Mi hozott ennyire?

Jurieux mondani akart valamit, de a szó hirtelen elakadt az ajkán.

— Semmi . . . különben, tette hozzá, — néked elmondhatom . . . hajlj hozzám, hogy egészen halkán mondhassem el . . .

Aztán így szólt:

— Az a cocotte az anyám.

Le kellett ülnöm a közeli padra, annyira megdöbbenett ez a vallomás.

— Igen, az édes anyám, a szülő anyám az a nő, — ismételte Jurieux. — Most hát ismered a szívem nagy titkát.

Aztán beavatott abba a szomorú regénybe, amely az ő családját feldulta s atyját a halálos ágyán is gonddal halmazta el.

Jurieux előkelő, gazdag családból származott; atyja régi nemességet és nagy vagyont kapott örökölni; anyja szintén előkelő származású. Amikor Paul tíz éves volt, intézetbe adták; ott tudta meg egy napon, hogy anyja valami nagy bűnt követett el, a miért ő, a gyermekei többé nem láthatják. Tudja a jó ég, micsoda beteges mohóság birta arra a szerencsétlen asszonyt,

hogy megszökjék a férjétől és a gyermekeitől egy gazemberrel? de többé sohasem hallottak róla; eltűnt, felkutatathatatlannul.

Amikor Paul felnőtt és férfivá serdült, a világba indult; felkeresni anyját. Akkoriban Paris, London s a nagyvilág gőcz pontjain egy híres táncosnő köré sereglett a férfiak hódolata. Ez a táncosnő Rose d'Adril név mögé rejtette családi nevét és származását. Az ifjúságát azonban hamar elnyitotta a mértéktelenség . . . mire Paul reatalált, már öreg volt.

— Most elvittem magammal — fejezte be a regényét Paul — elvittem a Bretagne egy elrejtett zugába, ahol nem ismer senki s ahol boldogan élhetünk, távol a világ kíváncsi szemei elől.

És hidd el, a mikor hófehér haját csokolom, sohasem jut eszembe, hogy ez a nő más lehetett, mint az anyám . . . szerető és tiszteleltre méltó anyám. Lásd, ez az én különös szenvedélyemnek a magyarázata.

Megindultam szoritottam meg Paul kezét. Többet nem tudtam neki mondani, csak ennyit:

— Derék fiu vagy!

Lithion tartalmu!

Gyógyviz és üdítő ital. Szénsavdus.
Könnyen emészthető!

Szakorvosok, előkelő betegek által, vesebajoknál, húgyhólyag-bántalmaknál, emésztési és légzési szervek hurutainál páratlan sikerrel alkalmazzák, illetve használják. Magyarország lego csobb gyógy- és élvezeti vizeinek egyike. **A SZULTÁN-forrás. kútkészítője: Holénia Béla Eperjes.** — Kapható Kontsek Géza urnal Debreczenben

A singléri

Szultán-forrás

Lithion tartalmu!

húgyoldó és húgyhajtó
hatásu!

Vármegyénk és vidéke.

Bocskay szobra. A hajduböszörményi Bocskay-szobor mellékalakjait csütörtökön délelőtt bírálja meg az országos képzőművészeti tanács.

Az új böszörményi városháza. Hajdu-Böszörményből írják, hogy az új városháza építését megkezdték. A város az építéshez másfél millió téglával járul hozzá. A városháza építése 192,500 koronába kerül. Az építések 1906. június 30-ig kell elkészülnie. Akkor a régi városházát lebontják és helyére a Hajdumegye által állítandó Bocskay-szobor jön, amelyet országos ünnepség keretében készülnek leleplezni.

Közigazgatási bizottsági ülés. Hajdumegye közigazgatási bizottsága kedden délelőtt tartotta rendes havi ülését Rásó Gyula alispán elnöklése alatt. Az ülésen a szakelőadók tették meg jelentéseiket.

Az adózás a múlt hóban. A törvényen kívüli állapot erősen meglátszik Hajdúvármegye adózási kimutatásán. A múlt hónapban egyenes adóban befolyt 10.294 korona 54 fillér. A múlt év júliusában 94.3879 korona folyt be, tehát az idén 84.083 koronával kevesebb. A hátralék 1.537.955 kor. 78 fillér, 108.460 koronával több, mint a múlt év hasonló hónapjában. Hadmentességi díjban befolyt 14. bélyegjövődékben Debreczennel együtt 11.267, jogilletékben 18.486, díjjövődékben 143, dohányjövődékben Debreczennel együtt 141.131 korona (a múlt év július havához viszonyítva 7435 koronával kevesebbet füstöltek el a magyarok), határvámban 8457, fogyasztási és italadóban 18.900 korona. Halasztást 5 esetben a pénzügyigazgató, 8 esetben a miniszter adott. A csökkenés erősen érezhető volt.

Hajdúvármegye közegészségügye. Végzetlenül elszomorító az a jelentés, melyet Hajdúvármegye közigazgatási bizottsága elé terjesztett Losonczy Almos dr. megyei főorvos. A jelentés szerint a múlt hónapban a megye közegészségi állapota oly kedvezőtlen, amilyen évtizedek óta nem volt. A rettenetes hőség és a nem megfelelő táplálkozás miatt igen nagy mérveket öltött a bélbántalmak terjedése, főleg a gyermekek között. Igen sok a gümökóros betegség is. A heveny fertőző betegségek közül ronszó toroklobban 4 községben tizen betegedtek meg. Vörheny 8 községben fordult elő 47 gyermekben, kik közül 17 meghalt. Egyiken a vörheny járványként terjed. A kanyaró Hajduböszörményben járványos jellegűt öltött, de más négy községben is jelentkezett összesen 88 esetben. Hasiagymázban 7 beteg feküdt bárom községben. Mérsékelt kiterjedésű hőkhurut járvány van Szoboszlón (48 beteg) és járványos a fültömrigylob Kabán. Gerinczagyhártyalob Földesen fordult elő. Gyermekegyi lázban Kabán 1 nő meghalt, Hadházon e betegségben 1 nő fekszik. Három rendkívüli haláleset és öt öngyilkosság folytán

volt orvosrendőri vizsgálat. Böszörményben két éves gyermek marólugot ivott véletlenségből, Nánáson aggastyán megégett, Kabán gyermek a vizbefult. Az öngyilkosságok Nánáson, Szoboszlón és Tetétlenen fordultak elő.

Apadt a megye népessége. Bár a születések száma a múlt hónapban elég magas volt, mégis csökkent a vármegye lakosságának száma, a sok haláleset miatt. Juliusban Hajdúvármegye területén 19 község közül 11-ben a halálozás fölülmülja a születéseket, a többi 8 községben is csak alig néhányval több a születés, mint a halálozás. Összesen 509 születés volt a múlt hónapban és ezzel szemben 570 a halálesetek száma, tehát 61 lélekkel fogyott a megye lakossága.

Az időjárás Hajdumegyében. A múlt hónap hőmérséke a reggeli és esti órákban — mint a megyei főorvos jelenti — a vármegyében meleg volt, a déli órákban pedig forró. A hónap első és utolsó negyedében valóságos tropikus hőmérsék uralkodott. A hőfok 29-én délelőtt volt legmagasabb (33 fok). Legalacsonyabb 15-én este és 20-án reggel (19 fok). Az átlagos hőmérsék reggel 23,2, délelőtt 28,7, este 23,3 fok volt. Általában derült volt az égboltozat. 8 napon alig számbavehető eső volt és 7 napon égháboru uralkodott.

Védekezés a tüdővész ellen. A vármegye alispánjának rendeletére dr. Losonczy Almos tiszti főorvos az összes iskolák tanítóhoz és gondnokaihoz köriratot intézett, amelyben a tüdővész és gümökör elleni védekezésre hívja fel őket.

Megszűnt állatbetegségek. Hajdúvármegye területén a következő állatjáványok szűntek meg: Tégelason a takonykór, Mikepércsen, Vámospércsen és Hajdúszoboszlón a rühkór, Hajdúszováton pedig a sertésvész.

Dohánylopás. Bleier Miklós hajdúszamosi tanyaja mellett, a dohányföldjéről 20 korona értékű dohányt lopott ismeretlen tettes.

Debreczeni erkölcsök.

(Alkalmi sorok.)

Alig mulik nap, hogy a helybeli ujságok híreket ne hoznának az elfajult debreczeni erkölcsök kitérőseiről.

Gyilkosságok, öngyilkosságok, verekedések, lopások, rablások, vadrezeg utcái duhajkodások, a köz-erkölcs elleni durva és ocsmány merényletek, nyilvános istenkáromlások, szóval a legczégebber latorkodások napirendre kerülnek, mintha a fennen hirdetett művelődéssel nem az értelem és érzelem finomodása, hanem a közeldurvulás és elfajulás járna.

A régi kövezetlen, csatornázatlan Debreczenben sem torlódt össze ennyi szemét, mint most az aszfaltos korzón és mellékén. Tisztesség, becsület és becsültetés maholnap mesebeli érthetetlen fogalmak lesznek a czifra város eldurvult, önző, önkényes új nemzedéke előtt.

A napról napra megdöbbenően ismétlődő bűntények, elfajulások példái igazolják a debreczeni református egyház azokat a ledorongolt férfait, akik az egyházi-keretben kiindulva szervezetet akartak teremteni ennek az elhagyott népnek vallásértelmei művelésére, társadalmi értékének, értelmének, érzelmének emelésére.

Ezek a megdöbbenő esetek éberről éberről bizonyítják, hogy az egyháznak az iskolák padjain túl is meg kell tartani a benső összeköttetést hiveikkel. A papnak, tanítónak, a társadalom művelt emének igazi népbarátként kell viselkedni; köréjük kell elegendőnek; bajuk iránt is érdeklődni kell; a gyengeket a túlélelmek ellen szövetkezetek létesítésével is védelmezni kell; téveszméikből ki kell jőzanítani az utcazajságok és utcazavezérek maszlagja iránt fogékony népet; de persze mindehhez szeretet, türelem kell, a melyet a gögösség, a dölly, az önző fölénykedés törpe korszakában kevesen érzene, még kevesebben követnek; a mi nem is csoda, mert az emberbaráti szeretethez érző szív, nemes lélek, igazi műveltség kell, nem pedig czopfrendszer.

Városi közigazgatásunk.

Az erdei legeltetés.

Tanácsi határozat a gazdák kérelmére.

Már említettük, hogy a városi tanács a hortobágyi intéző bizottság megkeresésére a nagy szárazság következtében beállott szomorú viszonyokra tekintettel az erdőket a legeltetés céljaira megnyitotta. Az erről szóló határozat a következő:

„Tekintettel azon általánosan ismert rendkívül szomorú körülményre, hogy a Hortobágyon a száraz és folytonosan eső nélküli időjárás miatt a legelő annyira megsemmisült, hogy ott már a jószágok elegendő táplálékot nem találnak s figyelemmel a már több ízben előfordult hasonló esetekben hozott közgyűlési határozatok a városi tanács a maga részéről a bizottsági közgyűlés utólagos jóváhagyása reményében megengedi, hogy a városi erdőségeken levő kaszálók tulajdonosai és éves bérlői a Hortobágyon való legeltetésre jogosított szarvasmarháikat a tulajdonaikat tevő, illetve általok bérelt kaszálókba és az azokat környező városi erdőségekbe f. 1905. augusztus 16 napjától kezdve behajthassák határozottan kijelentvén, hogy akár a város tulajdonát képező erdőségeken, akár pedig a mások kaszálójában marháik által okozható — károkkért a felelősség őket terheli, továbbá, hogy jogosítatlanul vagy tilalmas helyekre jószágait behajtók a kár megtérítésén felül az erdőtörvény 100. § ában kimondott bírsággal fognak sújtatni.

Az erdőségekre a jószág csak hajtó czédula mellett bocsátható be, mely hajtó czédulákat az adószámvevőség a tilalom alá nem eső területre, melyekre már a múlt években is adott ki fog adni. A hajtó czédulák a kerületi erdészeknek is bemutatóandók, ki ezt elmulasztaná, szintén az erdőtörvény értelmében fog büntetettetni.

Bérma ajándékul órák, ékszeres legolcsóbban csakis KURIÁN GYULA órásnál, Debreczen, Piacz-u. 42.

Olyan városi erdőrezsekre, illetve az ott levő kaszálóknak, melyek részint ültetvények, részint vágás miatt jelenleg tilalom alatt vannak, márhat behajtani semmi szín alatt nem szabad, valamint azon területekre sem, melyek legeltetésre még felszabadítva nincsenek.

A járási erdészek utasítottak, hogy a behajtandó s náluk hajtócédulák bemutatása mellett bejelentendő jószágokról kimutatást vezessenek s a törvény és szabályrendeletek, valamint az ezen tilalom át- hágóit ide haladéktalanul jelentsék be.

Miről a bizottsági közgyűlés, az erdőmesteri hivatal, a járási erdészek, a gazdasági intéző bizottság és az adószámvétség jkvi kivonaton, a gazdaközönség pedig ezen határozatnak a városház oszlopára kifüggesztése és a hírlapok útján étesítendő.

Nyugdíjügyek. A város nyugdíj ellenőrző bizottsága holnap, csütörtökön délután 4 órakor tart ülést.

Egyházak és iskolák.

Egy év Debreczen iskolában.

Az értesítők nyomán.

Ha nekem az abc tanításánál, vagy a 2×2 — 4 tanításánál arra kell gondolnom, mit eszik ma a család, vagy hogy kitudom-e fizetni a házbért, biz abból tanítás sohasem lesz. Anyagilag biztos helyzetű tantestület vállain büszkén emelkedik mindig magasabba az iskola. Ezért rendezték most elsősorban a polgári iskolai tanárok fizetését, végeredményben — csak azt említem — olyatén képen a polgári iskolai tanár fizetése 33 szolgálati év kezdetén 4000 kor. törzsfizetés és 700 korona lakáspénz leendő. Tudok én oly középiskolai tanár testületet, amelynek fizetése a 30 ik év végén csak 3400 kor. törzsfizetésre s 600 forint lakáspénzre megy.

Jövőre rendezés alá kerül előreláthatólag a felső keresk. iskola tanárainak fizetésrendezése is.

Tanulmányi kirándulásokra a növendékek a vidékre nem mentek. Kár! egy kisebb kirándulás sok költségbe nem kerül. Itthon megnézték a gyárakat és ipartelepeket.

(Jövő évre tudni valók.) A felő keresk. iskolában a felvétel szeptember 4 első napján történik meg. Tandij 200 korona. A tanítás szept. 5-én kezdődik.

A polgári iskolában a javító vizsgálatok augusztus 31-én, a többi vizsgálatok szept. 1-én lesznek. Beiratás szept. hó 1. 2 3-án. Felvételi díj 5 korona, tandij 30—30 korona.

A tanoncziskolába szeptember 3 8 és 10-én tartatnak beiratások. Tandij? A tanítás szept. 15-én kezdődik.

A női keresk. iskolában a tandij 100 korona; felvételi díj 6 kor. A beiratás szept. 1—4-én. Tanítás kezdődik szept. 5-én.

A fiu és női keresk. iskolában a tandij befizetése még évközben való kilépés esetén is kötelező.

Ref. egyház nevelőintézete.

Felügyeletet az iskola felett a ref. egyházkerület illeti meg, s az igazgató tanács teljesíti a kormányzói tisztet. A nőnesvelőnek 3 tagozata van: elemi iskola (gyakorlóiskola (ez idén 123 növendékekkel), felsőbb leányiskola és tan. nőképző.

A tanári személyzet mind a két felsőbb intézetben tanít, áll az igazgatón kívül 5 rendes nő és 4 rendes férfi, tanárnő illetőleg tanárnóból, 3 helyettes tanárnóból és egy ideiglenes tanárból, összesen 13 tanerőből és egy óraadó tanárból.

Az igazgatónak volt 10 órája, az internatusi igazgatóknak 13 órája, 4 tanárnak 24 órája, 1-nek 22, 3-nak 20 és 1-nek 19 órája. Ez a horrabi is óraszám azonban úgy jött ki, hogy a tavalyi isk. év elején lemondott zenetanár óráit a tanári kar felosztotta maga között illő díjazás mellett. Minden- esetre szép a tanári kar önfeláldozása, de ez az iskola érdekében nem állhat, hogy a tanerők oly nagyon el legyenek foglalva, mert a helyettesítések és egyéb zavarok nem számíthatók el észrevétlenül ily nagy tanári óraszám mellett.

De tán az illő díjazás is közbejárt? az pedig nem vall a tanárok gondnélküli helyzetére. Irodalmi munkásságot illetőleg az értesítő csak egy tanárral említ.

A növendékek statisztikája a felsőbb leányiskolában. Járt 233 növ., ebből 188 ref., 9 kath. 11 ág. ev., 1 unit. és 14 izr. Helybeli volt 174, anyanyelvi kimutatást az értesítő nem közöl. A tanulás eredményének statisztikáját sem lehet felemlíteni, mert a statisztika feltünteti, hogy tanárügyekből hány jeles, kitűnő 66 esett, de azt nem tünteti fel, hogy az illető kalkulációkból, hány esik tiszta jeles, tiszta kitűnő növendékekre. Jó magaviseletű volt 224 növendék és kielégítő 9, ebből is 8 a IV. felsőbb osztályra esett. Nagy szorgalmu növendék volt 56, kitartó 44, kielégítő 51, hanyatló 54, csekély 18.

A tanítónőképzőnek volt 151 növendéke. 135 református, 8 kath., 6 izr. 7 ág. ev., 76 helybeli. Statisztikailag itt is csak a szorgalmat lehet mutatni és a magaviseletet. Ez utóbbi tekintetben mind a növendékek jó osztályzatot érdemeltek; ami nem csak a növendékek erkölcsének a tükré, de egyszersmind mutatja az intézet erkölcsi nevelését is.

Szorgalom tekintetében volt 61 szorgalmu, 64 kitartó, 19 kielégítő, 14 hanyatló és 3 csekély szorgalmu.

(Folytatjuk.)

Ötszázezer korona a nemzetiségeknek.

Paktum a nemzetiségekkel.

A darabont-kormány az általános titkos választói jognak hirdetésével a többi közt azt a czélt akarta elérni, hogy megnyerje hazafiatlan vállalkozó sához a nemzetiségek támogatását. Sikere-e ez Fejérváryéknak? — az más kérdés. Mi nem akarjuk meggyanúsítani a nemzetiségeket hazafiatlansággal, mert hisszük, hogy az alkotmányváltásban ki fognak tartani a nemzet mellett. De az bizonyos, hogy Kristóffyék azon igyekeznek, hogy meghódítsák a nemzetiségeket. Mézes mázos ígéretekkel, sőt tényekkel is rajta vannak, csak hogy a nemzetiségek a kormány mellé álljanak.

A belügyminiszter például kijelentette egy román lapszerkesztő kérdésére, hogy az általános titkos választói jogot föltétlenül megcsinálja, ha lehet. Az ujságíró kérdésére, igaz-e, hogy a választói jog értelmi cenzushoz lesz kötve, vagyis magyarul írni, olvasni tudáshoz, ami hátrányára volna a nemzetiségeknek, Kristóffy ezt válaszolta:

— Amennyiben a választás az írni, olvasni tudáshoz lesz kötve, az a saját anyanyelven való és olvasni tudásra értendő. Ez másképp nem is lehet képzelni, mert ez felel meg az ország viszonyainak és a magyar nemzet politikai hagyományainak.

A kormánynak bűnös politikájára élénk világot vet ez a másik eset is. Tudvalevő ugyanis, hogy Fejérváryék elrendelték az összes magyarországi

adóhivataloknak, hogy a kulturális intézetek részére járó államsegélyt augusztus elsejétől kezdve ne folyósítsák. A kormány szócsove azt hirdette, hogy nincs pénz, azért kellett így rendelkezni. Most azonban kipattant, hogy igenis van pénz, s az államsegélyek folyósításának megszüntetése egészen más okokra vezethető vissza. A kormány ugyanis a napokban fél millió koronát utalványozott az erdélyi görög keleti papok kongruája czimén, s ezt a tekintélyes summa pénzt a nagyszombati adóhivatal fizette ki. Ebből látnivaló, hogy a kormány tényleg paktal a nemzetiségekkel. Mikor a magyar kulturális intézményektől megvonja az állami segélyt, ugyanakkor egy félmilliót ad a görög keleti papok fizetésére. Mi ez, ha nem a magyar nemzeti ügy elárulása? Erre adjon feleletet Kristóffy ügyvezető!

Értesítés. A statusquo izr. iskolában az 1905—6 tanévi beiratások folyó évi aug. 29 től szept. 3 ig eszközöltnék az iskola helyiségében mindennap délelőtt 9—12 óráig. Ez idő eltelté után csak a iskolaszéki elnökhöz beadandó folyamodvány alapján iratnak be a növendékek. Tandijmentesség vagy a tandijnak részbeni elengedése iránti kérvények, előbbieik szegénységi bizonyítvánnyal felszerelve, folyó évi aug. 20-ig adandók be az iskolaszékhez. Később érkező folyamodványok az iskolaszék részéről figyelembe nem vétetnek. A szokásos beiratási díjak, valamint az értesítőért fizetendő 20 fillér fizetése alul az ingyenes tanulók sem mentetnek fel. Az I-ös osztályba beiratandó gyermekek himnlőoltási- és a hatéves kort igazoló születési bizonyítvánnyal bemutatandók. A megállapított tandijnak felerésze, valamint a tandijhátralék és a beiratási díj a beiratkozáskor fizetendő. A fiúiskola hatodik osztályának megnyitása elhatározatván, az itt, vagy másutt V ik elemi, első polgári vagy a középtanoda első osztályát végzett tanuló a hatodik osztályba főlvéetik. A t. cz. szülők és gyámok figyelmeztetnek, hogy a 12—15 éves ismétlőköteles leánygyermeküket — amennyiben azok magasabb tanitáztatet nem látogatnak — ugyancsak beiratás alkalmával az ismétlő tanfolyamra beiratni el ne mulasztják. Az ismétlő tanfolyam teljesen ingyenes. A tanév ünnepeles megnyitása szeptember hó 4-én, azaz vasárnap délelőtt 9 ór. kor a Deák Ferencz-utcza nagy templomban lesz. A t. cz. szülők és gyámok kéretnek ezen rendszabályokhoz szigoruan alkalmazkodni és különösen a beiratásra kiszabott időt pontosan be tartani. Az iskolaszék.

Meghívás. A királyi felség születésének évfordulója alkalmából augusztus 18 én, pénteken délelőtt 10 órakor a Deák Ferencz utczai izr. templomban tartandó hálaadó istentisztelet ünnepei sorrendje: 1. Ma tovu. 2. 21. és 61. zsoltár éneklése. 3. Ünnepi beszéd. 4. Ina a királyért. 5. Hanószont such. 6. Hymnus. A t. képviselőtestületi tagok kéretnek, hogy délelőtt fél 8 órakor a városháza tanácstermekben, 10 órakor pedig a Deák Ferencz utczai izr. templomban a baloldali esküvői szobában gyülekezni sziveslenek.

A kik lapunkra augusztus 1-étől előfizetnek, ingyen kapják a Debreczeni Független Ujságot e hó végéig. Csak azoknak küldjük meg ingyen a Debreczeni Független Ujság Nagy Nap-tárát, kik rendes előfizetői lapunknak.

UJDONSÁGOK.

Harmincz éves találkozó.

(Az öreg kollegium egykori ifjai.)

Az öreg kollegium diákjai ismét találkozót tartottak. Azok, akik 1873—74—75-ben a debreczeni öreg kollegium ev. ref. tanítóképző iskolájába jártak, ma délelőtt a kollegium nagy tanácstermében találkoztak. Onnét az oratoriumba vonultak át, ahol Széll István, a debreczeni kiváló orgonista kántor vezette be az ünnepélyt orgona és énekszóval; majd Jánosi Zoltán tartott remek beszédet.

Ezután az alkalmi énekek elénekélése után a nagy könyvtárba vonultak át, ahol Kovács Lajos volt képezdei igazgató tanár kitűnően sikerült festményét (festette Rajzó Miklós kiváló festőművész) adtak át megőrzés végett doktor Ferenczy Gyula akadémiai igazgató, főkönyvtárnoknak; majd a társaság Némethy fényképészművészhez vonult, ahol csoportképet vettek fel; majd az Angol királynő éttermében diszebed volt. Itt Csánky tanfelügyelő, Orosz István képezdei igazgató, Jánosi Zoltán ev. ref. lelkész és még többen megjelentek, mint vendégek.

Kedvesen, igazi baráti hangulat közt telt el az idő. A 30 éves találkozó ünnepelőinek névsorát itt adjuk:

Debreczenből: Kozma László árvaházi igazgató, Széll Pista ev. ref. orgonista kántor, Sáffar László, Dávid Sándor tanítók;

Földesről: Vincze József tanító;

Kabáról: Ritoók István tanító;

Hadházról: Simon Károly rektor-tanító;

Püspökladányról: Andorkó Márton, Kovács Lajos tanítók, Fehér Sándor gőzmalomtulajdonos;

Füzesgyarmatról: Nagy János, Koppány György, Tóth Imre, Tönkö Imre;

Acsádról: Mészáros Sándor;

Kunhegyesről: Czirják Gyula;

Hódmezővásárhelyről: Balogh Dávid, Nagy István;

Berettyóújfaluról: Gulyás Bálint;

Sárándról: Pikó Bálint;

Nádudvarról: Várady Lajos.

Ez a volt iskolatársaság 10 év múlva találkozik.

Házfelavatás.

(Kereskedő ifjak társulatának ünnepélye.)

A debreczeni kereskedő ifjuság vasárnap, Szent István király napján nagy szabású házfelavatási ünnepet rendez Kossuth utcza saját helyi saját helyiségében. Az érdekesnek ígérkező mulatságon a fiataiság a nemes szórakozások minden nemében találja a szórakozást; lesz díjküglizés, zene, vacsora.

Az udvart ez alkalomra tündérkertté alakítják és a társulat jól képzett dalárdája pedig egy pár jó nótával fogja kiegészíteni az estélyt.

A díj-tekészés tárgyai igazán értékesek:

I. díj: Egy elegáns új mintájú dupla fedetű ezüst óra művészi kivitelben.

II. díj: Egy Británia ezüsből készült kügliző szobor.

III. díj: Egy Británia ezüsből készült szivarka tárcsa.

IV. díj: Egy remek dohányzó készlet.

V. díj: Egy darab nickel tintatartó.

VI. díj: Egy darab 5 koronás arany nemzeti színű jelvénynyel.

VII. díj: Egy darab tömör nickel ötvény óratartó.

VIII. díj: Egy darab bronzból készült arczkép tartó.

IX. díj: Egy darab tréfás mulatság tárgy.

X. díj: Egy üveg francia pezsgő az első 9-et ütőnek.

Meghívók az idő rövidsége miatt nem küldetnek szét, vendégek, családok azonban szívesen láttatnak.

Tifusz-járvány Debreczenben.

A tifuszjárvány a városban egyre veszedelmesebb jellegűt ölt. Kedden újabb 5 esetet jelentettek be az orvosok, valamennyi hastifusz. Eddig a 21 tifuszbetegedést jelentettek.

Szociálisták népgyűlése. A debreczeni szociálisták vasárnap délelőtt 10 órakor a vásártéren (buza-piacz) népgyűlést tartanak. A napirend: az általános titkos választói jog és a helyzet. A népgyűlésre a fővárosból több pártzónok jön le ez alkalomra.

Gazdasági tüzek. A debreczeni tanyák közt Kozma János kárára 800 koronás kazal buza, Makai István kárára pedig 400 korona értékű buza hamvadt el. A tűz oka ismeretlen.

Megcsáfolt automobil elgázolás. Margittai tudósítók híradása nyomán megírtuk, hogy gróf Károlyi Imre automobiljával Margitta mellett szerencsétlenség történt. A hírre gróf Károlyi Imre nyilatkozik és azon birt, mely szerint gépkocsin Margittán egy asszonyt elütött, kéri a valóságban megfelelően helyreigazítani. A gép nem ütött vagy gázolt el senkit sem, hanem egy veleszemből jövő kocsi lovai a géptől megriadva, a kocsit az árokba döntötték, a gép pedig melyet gépésze meg akart állítani és már teljesen el is fékezett, kormánykészülék töré e következtében felefordult. Apró zúzódáson kívül senkinek sem történt baja. Kétséggel adunk helyet gróf Károlyi Imre helyreigazításának. Tényleg nem ütött el az automobil senkit. Az az asszony, akiről tudósításunkban szó volt, a kocsisól esett le, — baja azonban nem történt.

A Kossuth-dalkör augusztus hó 24-én este 8 órakor Kossuth Lajos, hazánk nagy fiának nevésteje alkalomával dallal egybekötött estélyt tart a Törő Imre „Csokonaihoz“ címzett vendéglőjében. Ezen estélyre meghívójegek kibocsátva nem lesznek, bárki megjelenhet, ki a nagy hazafi emlékének és a dalnak óhajt egy pár órát szentelni. Belépti díj nem lesz, hanem aláírási ív lesz kibocsátva, melyen ki-kitehetsége szerint áldozhat a Kossuth dalkör zászló alap javára. E fiatal dalkör dicséretre méltó szorgalommal buzgólkodik hivatásának elegett tenni s nevének megfelelőleg a Kossuth-kultuszt igyekszik fentartani és terjesztetni dalban. Ime most is, az emlékezetes aug. 24-én azon fáradozik, hogy a közönségnek élvezetes estélyt nyújtson, melyen Debreczen város polgárai és polgárnői — mint egy kedves családi kör — egygyé tömörülve, kedélyesen be-

szélgethetnek a haza sorsa felől s gyönyörködhetnek a szép hazafias és magyar dalokban. Jöjjetek azért nagy számmal emlékezni, Kossuth szellemének áldozni és szórakozni!

Méregvásár a piacon. Porcsin László csapóker III. járás 450. sz. a. lakos panaszt tett Mészáros Gábor hajdubüszörmény kenyérsütő ellen, aki egészségtelen kenyeret adott el neki. A panaszt az orvosrendőri vizsgálat beigazolta. Az a felháborító, hogy hány romlott kenyeret adhatott el az illető másoknak, akik nem tettek panaszt és belebetegszenek.

Két elgázolás. A sebes és vigyázatlan hajfásnak két áldozata is akadt kedden délelőtt. Mészáros József a 15. sz. egyfozatu bérkocsis a Csapó-utca elején elgázolta Dalmi Zsuzsánna 10 éves leánykát. A kocsis kerekei a lábán mentek keresztül, úgy hogy az egyik lába eltört. A másik elgázolás a városháza előtt történt, ahol Dékány Bálint, a Szliuka szódagyár kocsisa elütötte Cseke Ágnes Vigkedvő Mihály-utca 59. sz. a. lakosnő 3 éves gyermekét, aki az arczán és karján szenvedett könnyebb sérüléseket.

Lopás a vásárban. A kirakodó vásárban Szabó Józsefné és Gáti Zsófia az edényárulók során tolvajkodtak. Tetten érték és bekísérték őket.

Az udvarló boszuja. A kaczkias Katona Julis Csonka-utca 9. sz. a. lakó dohánygyári munkásnő elutasította Sárközi Lajos nyil-utca 132. sz. a. lakó közművesseged udvarlását, aki 13-án éjjel két ablakját beverte. A leány feljelentést tett ellene.

Szőlőlopás. A sétaterti szőlőkben csípte el Miklósi András erdőőr Szűcs József foglalkozás nélküli közművesseget, aki a lopott szőlőt zsákban akarta elvinni. Bekísérték a rendőrség büntügyi osztályára.

Eltűnt flu. Kovács Mihály Hatvan-utczai sorompós panaszt tett a rendőrségen, József nevű vasarus-tanoncz fia eltűnt.

Talált vizsla. A h. büszörményi határban értékes vizslát találtak. A tulajdonosa állítólag debreczeni. Jelentkeztek.

Lökötő. Zöld János gazdának két békóba vert lova legelt a nyulasi legelőn. Onnan kötötték el ismeretlen tettesek, akik a két békót hagyták csak hátra emlékül.

Az „Arany Bika“ mulató műsora ismét kiűző számokkal erősbödött. Egyik legjobbja ezeknek András Viola énekművésznő ki önmagát zongorán kíséri. Kiséri Nándor komikus naponta új kuplékat énekel, és a többi tagok számai is változatosak. Ma új tagok lépnek föl.

Az üzlethelyiség szűk volta miatt a legdusabb választékban levő árucikkeket bámulatos olcsón árusítom el. A legszebb karton és szövet aljak, bartonok, női ingek, ernyők, harisnyák, a legjobb minőségű áruk a legolcsóbb árakban kaphatók Stein László rőfősüzletében Dégenfeld-tér 10.

x **Használdja a híres Hajdusági pedrót.** Egy doboz 50 fillér. Kapható Grosz Nagy Ferencz gyógyszerésznél Debreczen, Kossuth-utca Arany-egyszarvu gyógyszerészertár.

Szájához dörzsölte a tüzes vasat.

Hallatlan kegyetlenséget követett el Kiss Lajos gyoroki kovácmester tanulójaival szemben. Az eset a következő: Katona József nevű tanulója egy vasdarab tüzesítésével volt megbízva, melyre gazdája várakozott.

— Hozod-e már Jóska azt a vasdarabot, kiáltott rá a gazdája türelmetlenül a tanulóra.

A fiu ismerve gazdája hirtelen természetét, a tüzesedni kezdő vasdarabot a gazdája elé tette le e szavakkal:

— Tessék! . . .

Mire Kiss Lajos kovácmestert elragadta szenvedélye s a tüzes vasat a tanulója szájához dörzsölte.

Katona József tanuló arcza súlyosan összeégett. A szülők megtették a bűnügyi feljelentést Kiss Lajos kovácmester ellen. A különös eset mindenfelé általános megbotránkozást keltett.

Mi az ujság?

Az anyós, a vő és a szerelem.
Az „erkölcsös” Németországban a törvényszék előtt szomorú és visszataszító eset derült ki. Liegnitzben — mint egy távirat jelenti, — a vádlottak padjára került Glafenhaim Gusztáv 31 éves cipészmeister és az anyósa, a hatvan éves Mohaupt Emma. Azzal vádolták őket, hogy 1899 től 1903 ig tiltott viszonyban állottak egymással. Glafenhaim akkor vette nőül Mohaupt Emmának tizenkilenc éves leányát és azzal vádolják, hogy a feleségén és az anyósán kívül ennek iskoláskorban lévő törvénytelen leányával is viszeszonya volt. A törvénytelen zárt tárgyaláson az anyóst nyolcz hónapi, a vőt csak két hónapi fogházra ítélte, mert ő volt az — elcsábított.

Lopásra betanított kutya. Eddigél a galambot a posta, sólymot a vadászat, a lovat a hadviselés szolgálatában ismertük. Most, mint Óbecséről jelentik: Agara György és fia odaváló lakosok új felfedezést tettek. Egy ügyes kutyát betanítottak és ennek segítségével a kompnál levő csárdástól 40 csirkét lopattak, fényes nappal. A tettesek beismerésben vannak, sőt kiegyeztek a károssal 30 koronában, de a feljelentés már megtörtént.

Posta-intézményünk köréből.

III.

Ezt a rovatunkat csakugyan állandósítani kell, mert ma már a nagyközönség és a posta egymásól annyira elválhatlanok, hogy a legsötétebb pusztán levő tanyasi lakosnak is tudománya van a postai mizériáknál, de érintik őt annak áldásos jótéteményei is. Ime csak pár napja, hogy felszólaltunk e lapok hasábjain a képes levelezőlapoknak a czímlapra való irás miatt leleltése ellen s ma már a következő örvendetes közleményt hozta a Budapesti Hirlap:

— **Újtás a levelezőlapon.** Sok kellemetlenséget okozott már a közönségnek, hogy a levelezőlap első oldalára eddig csak a czímet volt szabad írni. Vörös László kereskedelmi miniszter most megengedte, hogy ezenül már a levelezőlap első oldalára is szabad közleményt írni. Különösen a képeslevelezőlapoknál hasznos ez a rendelet, mert a képet nem kell

az irással elrontani. Kötelességévé teszi azonban a miniszter a postatiszteknek, hogy figyelemztessék a közönséget arra a körülményre, hogy a nemzetközi postaszabályok szerint a levelezőlapok külső oldalára közleményeket följegyezni általában tilos. A mennyiben tehát a rendeltetési ország postája a czímlapra irt közleménnyel ellátott levelezőlapot portóval terhelné meg, panaszt e miatt a földadó nem tehet.

Köszönet annak a buzgó olvasónknak, a ki e téreni czikkeinket fölküldözgette a kereskedelemügyi miniszterium illető szakosztályának és befolyásos főhivatalnokainak, mert ott megszivelték az okos beszédet és megtették a sürgős intézkedést, a mit nem hagyhatunk dicséret nélkül még a darabont-kormányfővel szemben sem, melynek most már egy szép lelezmentes levelezőlapon tisztelettel azt kívánjuk, hogy menjen a postaközlőbe! — Ti pedig kedves kis levelezőlaposok, ezentul legyetek nyugton a leleltetés veszedelmétől!

Nyilvessző.

TÁVIRATOK.

Az alispánok értekezlete.

Budapest, augusztus 15. Ma zajlott le az alispánok értekezlete Pestvármegye alispánjának elnöklete alatt. Megjelent az értekezleten Arad, Bács, Békés, Bihar, Heves, Hont, Nagyküllő, Sopron, Szabolcs, Szatmár, Zala vármegyék alispánjai. Elhatározta, hogy a mostani összejövetelt csak előkészítő ülésnek tekintik és legközelebb országos gyűlést tartanak. Fazekas Ágoston, Pestmegye főjegyzője, aki részt vett a gyűlésen, kijelentette, hogy az alispánok a törvények szigorú betartását határozták el.

Az uj-párt szaporodása.

Budapest, augusztus 15. Az uj-párt (a szerencsétlen tizenhárom számú!) megszorodott ma Szaracsányi Györggyel, aki a múlt héten lépett ki a szabadelvűpártból.

Az árulók ellen.

Budapest, augusztus 15. A vezérbizottság egyik tagja ma kijelentette, hogy bár az ezrednyelv üdvös dolog, de azért a magyar vezényleti nyelvet nem árulja el a szövetség elleniek, mert engednie erkölcsi lehetlenség. Az ügyvezető darabont-kormány célja nem a kibontakozás keresése, hanem a zavar fokozása. Minden cselekedete arra vall. A király (talán inkább császár?) célja levetni a nemzetet, holott a magyar Habsburggőg előtt soha meghajolni nem fog. Nem a vezér bizottságnak kell közeledni a királyhoz, hanem ellenkezőleg. Az árulók felett különben a nemzet fog itélni.

Kristóffy nyilatkozik.

Budapest, augusztus 15. A darabont-kormány leghitványabbika, Kristóffy belügyi üzletvezető a „Magyar Nemzet” című Tiszavirág ujság munkatársa előtt kijelentette, hogy az általános választói jognak őszintén híve, de ezzel elárulni nem akarja a

nemzet jogát. A rászórt temérdek rágalmakat (dehogy rágalmak azok!) figyelembe nem veszi, mert ő az ellenzék által kitaposott uton halad. A nemzetiségeknek az ezer éves történelmi hagyomány alapján kell megadni a szavazati jogot, amely őket jogosan megilleti. Így szövetkezik a darabont-banda a szoczialisták után a nemzetiségekkel — a magyar nemzet ellen.

Osszekocczant darabontok.

Budapest, augusztus 15. Mint a M. H. értesül, vasárnap a darabont-kormány tagjai erősen összezördültek. Fejérváry fődarabont szélsőségbe menő terveivel szemben ugyanis aggodalmaskodtak és kijelentették, hogy odáig nem fogják követni. A darabont-kabinet tagjai közt éles ellentétek merültek fel.

Tisztviselők védelme.

Budapest, augusztus 15. Az ellenállást kimondott törvényhatósági tisztviselők, ha a kormány felfüggesztene őket, teljes fizetésüket megkapják a felfüggesztés tartamára. Azért nem kell tartani az országcsaló, császármadár darabontok alattomos bosszujától. A nemzet haragja hamar elfogja seperi e hitvány sárga-fekete, osztrák bérenczket,

Embercsonkító czigányok.

Szigetvár, augusztus 15. Turbék községben Töre Ferencz gazda 4 oláh czigány kalapja mellől letépte az árvalányhaját, amiért a czigányok letepertek és a kezét csuklóban levágták. A czigányok ellen a vizsgálatot megindították.

Az angol király Ischlben.

Ischl, augusztus 15. Délután 3 óra 30 perczkor Ferencz József Paar és Ditrichstein grófok kíséretében VII. Edvárd angol király elé utazott Gmundenbe. A találkozás rendkívül szívélyes volt. Edvárd angol király az Elisabethszállóban vett lakást. A fogadtatáson a főherczgek és főherczegnők nem vettek részt, tehát annak hivatalos jellege nem volt.

Az öngyilkos tartalékos.

Budapest, augusztus 15. Ma a Ferencz József laktanyában agyonlőtte magát Cselha József tartalékos közlegény. A szerencsétlen vidéki iparos, aki azért lett öngyilkos, mert nem tudta elviselni, hogy az ő behívása miatt gyermekei éhezzenek. Hátrahagyott levelében meghatóan mondja el, hogy miért lett a militarizmus áldozata.

Az orosz-japán béke.

Portsmouth, augusztus 15. (Szato japán békekövet a következő hivatalos jelentést tette közzé. A 14-iki délutáni értekezleten a japán békefeltételek második és harmadik pontját intézték el a békéketek. Az ülés este 6 órakor ért véget. A legközelebbi ülés 15-én délelőt 9 óra 30 perczkor lesz.

Portsmouth, augusztus 15. A ma elintézték második és harmadik pont Mandzsuria kiűtéséről. Oroszországnak ezen országban gyakorolt jogainak átadásáról és a Karbiatól dél felé vezető vasút átengedéséről szólnak.

Páris, augusztus 15. A Petit Parisien jelenti Portsmouthból. Hír szerint a békekötvetek által elfogadott első pont egyszerűen megállapítja, hogy Oroszország elismeri Japán érdekeinek tulsúlyát Koreában.

Hárman fultak a vízbe.

Nagykanizsa, aug. 15. Kübekházán Vörös József 2 éves fia beleesett a kutba és belefulladt. Az édes anyja ugyanazon kutban lett öngyilkos és a másik gyermeke ugyanott fult meg.

Bombamerénylet.

Mevel, augusztus 15. (Vitepszki kormányzóság) Tegnap este zsidó munkások temetése közben zavargások voltak. Mikor a rendőrség a zavargókat szét akarta szórni, a tömegből bombát hajítottak feléje, miközben egyik rendőrtiszt súlyosan a másik rendőrtiszt és arramenő ember könnyen megsebesült.

Az oroszországi zsidóüldözés.

Kercs, augusztus 14. (Krim) Három nap óta itt antisemita zavargások vannak. Az üzleteket és a házakat fosztogatják. Sok zsidó család elhagyta a várost.

Az egyiptomi kedive utazása.

Páris, augusztus 15. A lapok jelentik, hogy a kedive tegnap este Genéből Párisba érkezett, hol néhány napig marad. Párisból Bécsen át Konstantinápolyba megy.

Albán rablók.

Konstantinápoly, augusztus 15. Folytonos panaszok következtében, amelyek a két albán rabló, Ilam Rue és Sukri ellen napról napra felmerülnek, Hilmi basa főfelügyelő elrendelte a két rabló elfogatását és megerősített házaiknak lerombolását. Az elfogásra kiküldött különítmény eddig három kresevói kucoblant és két vilnai bolgárt, akiket a rablók fogva tartottak, kiszabadítottak és most a rablókat nyomozza.

Fegyverszünet Mandzsuriaiban.

London, aug. 15, Mandzsuriaiban fegyverszünet van, amelyet Oyana a béketárgyalások alatt már azért sem fog támadni, mert a nagyhatalmak rokonszenvét nem akarja elveszíteni.

Közzgazdaság.

Országos borkiállítás a Tátrában. Az országos magyar szőlősgazdaegyesület augusztus 19—23 közt Tátra Lomniczon országos borkiállítást és borvásárt rendez, csemesgésző ő eladással kapcsolatosan. Fölvhívjuk rá az érdeklődők és az érdekeltek termelők figyelmét.

A hadsereg terményszükségletei. A cs. és kir. 7. hadtesthadbizottság közzétette az egyes állomásokra 1905—1906-re, végérvényesen megállapított szükségleti mennyiségek jegyzékét. A részletekre és határidőkre felvilágosítást nyerhetni a debreczeni kereskedelmi és iparkamara.

Terménytőzsde.

Schvarcz E. debreczeni bizományos távirati jelentése. Budapest, 1905. augusztus 16.
Ünnep lévén, ma a gabonátőzsde zárva volt. Amerika egynegyed-egyketted centtel olcsóbb árfolyamokat jelzett.

REGÉNY-CSARNOK.

Kisértet-látó.

48 — Amerikai bűnügyi regény. —

— Megjósolom Neckett önnek — mondta megvető hangon — hogy az lesz a halálamert engem a kárhózatba taszított. Az emberimnek keze messze elér és ön nem fog megmenekülni. Az én halálomat megboszulják ezimboráim. Vigyázz magadra vén kopó! Kedgick, ez a féreg és szárnalmas áldozat, ha még él . . .

— Jól játszotta azeropét — mondta Neckett a haldoklónak. De ne higgye, hogy a véletlen játszotta a kezemre. Már én régen keresztül láttam a szitán, mint sem gondolná. Elég kár, hogy nem juttathatom a jól megérdemelt bitóra.

Barley végvonaglásában a fogait csikorgatta. Fel akart támaszkodni, hogy feleljen, de aztán élettelenül hanyatlott vissza. Az ördög mosoly még a halálában is ott játszadozott az ajkán.

Másnap a newyorki lapok tele voltak Neckett titkos rendőr dicséretével, a melyet meg is érdemelt. A kereskedővilág bámult leginkább, hogy a Biddy gyilkosa a társa, a becsületesség példányképe, Barley és elősegédje, Kedgick volt.

Természetesen a Barley és Biddy czég megbukott és bukása nagy károkat okozott másoknak is, akik vakon bíztak Barley tisztességében.

Neckett hírnevét természetesen nagyon emelte az a rameklés, de ő szerényen elhárított magáról, minden kitérítést és tovább élt hivatásának, rettegett üdözője maradván minden gazembernek.

Kedgick is elvette méltó jutalmát. Bünperének tárgyalása óriási érdeklődés mellett zajlott le. A vizsgálati fogság és a büntudat teljesen megtörte és a halálos ítélet valóságos jótétemény volt számára. Kivégzése nagy esemény volt Newyorkban, mert rajta próbálták ki legelőször a villa mos-székot.

(Vége.)

Szerkesztői üzenetek.

N. A. M. Helyben. Rákosi Viktor képviselő Népszínház-u. 23. szám alatt lakik. A urnak a lakását, valamint, hogy mikor nyílik meg a nemzeti színház, megtudakoljuk s rövidesen értesíteni fogjuk.

P. F. A mint kegyed ír és közölni kér: teljesen magán ügy, családi ügy, azért nem közölhetjük levelét. A zürzavaros írást különben sem értettük meg teljesen.

Donogán és Somossy

DEBRECZEN, Kistemplombazár.

Az idény előrehaladottsága miatt

rendkívül

leszállított áron

árusítunk

Mosó zephir, Kreton,

Ruhavászon, Etamine

és Batistokat.

Hirdetések művészi illusztráció, szövegezése, eredeti tervezetek kidolgozása és előleges költségvetések teljesesen díjlanul.

JÓ REKLÁM BIZTOS SIKER

GOLDBERGER AV.
BUDAPEST, V. VÁRDI UTCA 20. — HIRDETÉSI IRODA.

Bérmálásra

mindenféle ernyőket 75 król kezdve a legfinomabb kivitelű legszébb és legnagyobb vásztekban csakis az

Első debreczeni Ernyőgyárban

Piacz-utca 50. található. Kérem tehát szükségletét ott beszerezni.

Kiváló tisztelettel

Merkler Soma

I. debreczeni ernyőgyár Piacz utca 50.

Eladó házhelyek.

A Vecsey-Bruckner-féle kegyes alapítvány folytán a debreczeni ref. Egyház tulajdonát képező azon földterület, mely a hadházi ut mentén az Apafy-utca és Ferencz József lovassági lak-tanya között fekszik, 300 négyszögöles házhelyekké földaraboltatván: e házhelyek mérsékelt áron s igen kedvező részletfizetési feltételek mellett eladók.

Értekezhetni Márton Imre egyházi ügyvédnél Piacz-u. 44. sz. alatt.

Debreczen, 1905. április 20.

A debreczeni ref. egyház küldöttsége.

Hollandi gyomorcsseppek

a legkitűnőbb háziszser minden-nemű gyomorfájásnál, gyomorgörccsnél, emésztési zavaroknál. Használati utasítás mellékelve minden üveghez.

Kéznel tartása kiválóan ajánlható oly egyéneknek, kik nyaralni, utazni mennek, vagy akik tanyákon vagy kis faluban tartózkodnak, hol baj esetén orvosi segítséghez azonnal nem juthatnak.

1 üveg „Hollandi csepp“ ára 40 fillér.

Kapható:

Mihalovits Jenő

gyógyszertárában
DEBRECZEN, városházzal szemben.

Apró hirdetések.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkkel szedett minden szó 4 fillér. **Vidéki tudakozásúak tessék válaszbélyeget csatolni.**

Tanuló gyermekeket vagy magános urakat kósz és kvartélyba fogad egy magános urnő Darabos utca 45. szám.

Órák, ékszerek minden kivitelben legolcsóbban csakis Kurián Gyula órák és ékszerezésnél Debreczen, Piacz-utca 42.

Szemüvegek és orr csipetők Fischer Jakab szakértő látszerészénél Piacz u. 28. sz. kap hatók. Távesővek és látcsővek, kiprobált aneroidek, legulmérők (időjelzők) nagy választékban.

Kitűnő faj hegyi csemege szőlőt szállítok bármely mennyiségben augusztus 20 tól kezdve. Előjegyzéseket már a mai naptól felvezem. Darvas Miasa fűszer- és csemege üzlete Debreczen. Telefon 294.

Egy 4 lóerejű cséplőgépnél tulajdonosa csépelni varot keres. Jó és tiszta munkaról kezeskedik. Cím a kiadóban.

Tüdő- és nyakbetegek, asthma és gégebajosok! A ki tüdő- és gégebajától, meg a legdurvabbakat is, a ki asthmájától, ha még olyan régi és gyógyíthatatlannak látszik, egyszersmindenkorra meg akar szabadulni írjon e címre: **A. Wolffsky Berlin N. Weissenburgerstrasse 72.** A köszönetnyilvánítások ezre garantált nyújtanak módja nagy gyógyerejének. Körüírás ingyen.

Keresek olyan okt. elemi ker. tanítónőt, ki poig. iskolai mellék tárgyak tanítására magát képesnek érzi s e mellett szerény és szorgalmas. Többet a kiadóban.

Rendelje meg 1 koronáért 1 hónapra a Debreczeni Független Ujságot, akkor megkapja ingyen a december elején megjelenő 320 oldalra terjedő nagy képes naptárunkat.

Örökbe adnám 17 hónapos szép, egészséges kis fiamat, mivel szegény cseled leány vagyok és a gyermeket eltartani nem tudom. Gzim Borz u. 28. Papp Istvánéknál.

Két szobás lakást mellékhelyiségekkel, keresek magános házaspár részére, lehetőleg a város nyugoti oldalán, november elsejére. Cím a kiadóhivatalban.

Eladó borok. Nagyobb mennyiségű 1903. évi termésű ménes fehér rizling és bakator fajú szőlőkből összezúrtelve, úgy hordónként, valamint 50 literen feltölti mennyiségekben is magán fogyasztóknak, 10 hektoliter 1904. évi veres bor kitűnő minőségű jutányos árak mellett **Szekelyhídon Kovács Lajos** bortermelőnél.

Vaskereskedő segéd a ki vasszakmában teljesen kopzott, esetleg fűszert is érti, vidéki kisebb városokban szervirozott, azonnal állomást nyerhet Slachta János kereskedésében H.-Nánáson. Itt egy tanuló is felvétetik.

Vajat, ludzsirt teljesen pótol főzéshez, sütéshez kitűnő, szagtalan, szapora, kellemes, egészséges orthodox כשר (kóser) kókusz-sírom. Postadozoz (elegety 5 kilogramm) finom kor. 5.50, legfinomabb kor. 6. Klein Sandor, Tolesva.

Német nyelvből oktatásra vagy nevelőnek ajánlkozik oklevel és szász tanító szerény feltételek mellett. Cím a kiadóban.

Két szép, márványlapos éjjeli szekrény megvételre kerestetik. Cím a kiadóban.

Agrária erőtakarmánygyár
részvénytársaság vezérképviselősege
Horváth Gusztáv Debreczen, Csapó-u. 11

„Kisbér” cukorerő takarmány sertéshizlálásra, göboly hizlálásra, tehenészethez, lótakarmányozásra és Melasse
a legelőnyösebb árak és feltételek mellett kaphatók.

A nyári idényből

visszamaradt áruk
leszállított árban

árusíttatnak el.
Szerb vászon mtr 14 kr. Kartonok 20 krtól. Balisztok, Zepfírek, Delinek stb. Dus választékban Női esernyők 110-től Fegyházban kötött férfi, női és gyermek harisnyák és sok fel nem sorolt áruk

OLCSÓ ÁRBAN
árusíttatnak el.

Doszpoly János utóda
Főter, Tisza palota.

Matild

Crém, arczenőcs, szappan, hajfestő (restorer) szépítőszerek
minden bőrszuanyaságot levesznek az arczról. **Szeplőt, májfoltot, Vimmedit, arczpirosságot** a ránczokat kisimítják. a bort barsony puhává, üdévé varázsolják. **Tessék megpróbálni ha nem használ, arát minden kibuvó nélkül visszaadom.**

Kun István gyógyszerész
Laboratoire Cosmetique „Matilde”, kapható Budapesten Törökútnál. Debreczeni főraktár Tóth Béla gyógyszerésztárában szemben a Bkával és mindenütt.

Szőnyeg vásár!

A raktárunkon lévő szőnyegek nagy részét

helyen leszállított árakon
árusítjuk el.

Különösen ajánljuk elsőrendű minőségű **Brüsszeli szőnyegeinket** igen szép mintákban, melyek 3 frt 20 kr. helyett 1 frt 80 kr. ért kaphatók. Nagy mennyiségű maradék szőnyegek minden fajtából

tetemesen leszállítva.
Ezen kedvező bevásárlási alkalom csak néhány hétig tart

Szabó Lajos fiai cégnél
Debreczen.

Csemege szőlő és bor eladás.

Gróf Dégenfeld József és dr. Bal-kányi Miklós urak „Erzsébet” szőlőtelepének elárusító helyei:

Gróf Dégenfeld téren, a kenyér piacon 10-ik számú Wolf százados-féle Szikszay háznál és a

Főpiacon a 26-ik számú háznál levő békési házi kenyér üzletben megnyitattak.

Mindkét helyen a csemege szőlő nagyban és kicsinyben kapható.

Madelaine igen édesszőlő kilója 20 kr.

A Dégenfeld téri főüzletben az „Erzsébet” szőlő telep kitűnő ó bora hectoiterenként igen olcsón megrendelhető.

Legjobb a valódi
ELEFANT
Mosó Szikso.
Óvakodjunk a hamis, értéktelen utánzatoktól.
Kapható minden jobb fűszerkereskedésben. Elefant védjegy.

Értesítés.

Törvényes módon, legjobb a valódi Elefant mosó szikso és a híres Kézecsi legyapaják. Óvakodjunk a hamis, értéktelen utánzatoktól. Jókai Henrik első debreczeni mosószikso és legyapaják gyár.

Az Alföldi takarékpénztár
DEBRECZENBEN, Piacz-utca saját ház.

Elfogad betéteket
4% kamatozás mellett.

Kölcsönöket nyújt
váltókra, kötelevényekre, értékpapírokra, valamint helybeli és vidéki pénzügyintézetek részvényeire.

Óvadékkölcsönöket ad
vállalkozóknak, bérlőknek, hivatalnokoknak.

Törlesztéses kölcsönök
földbirtokokra és házakra

Vesz és elad
Értékpapírokat, nevezetesen bel- és külföldi járadékokat, zálogleveleket, sorsjegyeket részvényeket a legkedvezőbb napi árfolyamon.

Raktárállalata elfogad árut beraktározás céljából és arra előleget is nyújt a legelőnyösebb feltételek mellett.

Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál

az intézet ügyvezetője.